

За умови впровадження запропонованих підходів відпадає необхідність у бухгалтерських рахунках для відображення господарських операцій щодо безповоротного надходження, використання і зміни корисності активів і з'являється можливість формування показників національних рахунків України безпосередньо за інформаційними ресурсами рахунків бухгалтерського обліку.

Зазначена модель дає змогу розкрити функціональний взаємозв'язок компонентів доданої вартості підприємства; врахувати, спираючись на використання системи показників, безліч факторів, що на її впливають; виявити реалізовану і нереалізовану частини доданої вартості і складових її компонентів.

Література

1. *Лапин Е. В.* Оценка экономического потенциала предприятия : монография / Е. В. Лапин. — Сумы : Университетская книга, 2004. — 360 с.

2. *Панков Д. А.* Добавленная стоимость как связующее звено в управлении финансовыми потоками на микро- и макроуровне и объект бухгалтерского экономического учета и анализа / Панков Д. А., Кухто Ю. Ю. // Бухгалтерський облік, контроль і аналіз: проблеми теорії та методології: монографія. — К.: Національна академія статистики, обліку та аудиту. — 2013. — С. 545—562.

3. *Мороз Ю. Ю.* Обліково-інформаційна система моніторингу економічного потенціалу підприємства: монографія / Ю. Ю. Мороз. — Житомир: ПП «Рута», 2011. — 352 с.

УДК 657

Нападковська Л. В.,

д.е.н., професор, завідувач кафедри
бухгалтерського обліку,
КНТЕУ

КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ

В умовах посилення конкуренції на внутрішньому і зовнішньому ринках виникає потреба в адекватному інформаційному забезпеченні для ефективного управління ресурсами та капіталом, якими володіє кожне підприємство.

Традиційно вважається, що основним джерелом даних для управління підприємством є бухгалтерська інформація, яка в су-

часних умовах є недостатньою для оптимізації внутрішніх процесів із врахуванням зовнішніх невизначених процесів і які постійно змінюються. Тому в умовах регламентації та стандартизації формування фінансової звітності необхідне розширення обліково-економічної інформації з метою здійснення контролю, бізнес-планування та бюджетування процесів, що відбуваються на підприємстві.

Не зменшуючи значимість фінансової звітності, яка переважно зорієнтована на потреби зовнішніх користувачів виникає потреба у розробці управлінської звітності для задоволення інформаційних потреб персоналу підприємства. В цих умовах необхідне формування управлінської звітності, яка для кожного підприємства специфічна й залежить в першу чергу від мети функціонування підприємства, існуючих можливостей і обмежень підприємства. Це дозволить розробити удосконалені оптимальні шляхи задоволення потреб користувачів на основі різноманітних видів звітності з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Для цього слід сформуванати та дотримуватись основних вимог, які пред'являються до інформації: адресності, оперативності, гнучкості, динамічності, якості, достовірності тощо.

Гіпотеза наукового дослідження: розробка концепції формування управлінської звітності, її організаційних та методологічних засад на основі застосування ІТ обліку стане необхідною передумовою ефективного господарювання в умовах невизначеності з метою покращення фінансового стану, досягнення фінансової стабільності та незалежності й реалізації стратегічних цілей торговельних підприємств в умовах кризових явищ в економіці.

Мета даного дослідження — на основі критичного аналізу стану та тенденцій розвитку чинної системи обліку розробити методологічні, організаційні та методичні підходи формування управлінської звітності з урахуванням змін і концепцій сучасного менеджменту на основі використання інформаційних технологій.

Для досягнення сформульованої мети розроблені такі **завдання:**

— дати критичну оцінку відповідності потреб управління підприємством наявному забезпеченню своєчасною, оптимальною, адресною з урахуванням реального часу обліково-аналітичної інформацією;

— розробити концептуальні засади формування управлінської звітності залежно від мети та специфіки діяльності підприємства;

— запропонувати принципи, форми і методи формування управлінської звітності в умовах використання ІТ;

— розробити облікову модель та форми управлінської звітності для розширення інформаційної бази з метою прийняття точних і стратегічних рішень.

Окремі аспекти розробки системи управлінського обліку та управлінської звітності займалися вітчизняні науковці, зокрема: Голов С. Ф., Нападівська Л. В., Нагірська К. Е., Палій В. Ф., Слободняк І. А., Щирба М. Т., Югансон І. А. та зарубіжні: N. S. Elias, D. R. Hansen, M. M. Moven, D. W. Senkov, A. Upchurch і інші. Проте системне дослідження щодо розробки концепції формування управлінської звітності на основі використання ІС і технологій відсутнє. Розвиток теоретико-методологічних засад стане основою розробки методичних підходів з метою їх практичного впровадження в діяльність підприємств.

Проведене системне дослідження дозволило сформулювати низку теоретичних узагальнень і висновків:

— метою управлінської звітності є своєчасне надання інформації управлінському персоналу у вигляді обліково-розрахункової інформації в зрозумілих форматах відповідно до вимог внутрішніх регламентів підприємств для прийняття управлінських рішень;

— основними якісними характеристиками інформації, що містяться в управлінській звітності слід вважати: цілеспрямованість, доречність, суттєвість, достовірність, зіставність, зрозумілість, релевантність, які повинні бути відображені у внутрішніх регламентах;

— основними принципами, яких необхідно дотримуватись при формуванні управлінської звітності, повинні стати: системність, науковість, періодичність, неупередженість, своєчасність, оперативність, технологічність, адресність, професійне судження тощо;

— концепція вартісного обмеження на корисну інформацію, що надається управлінською звітністю повністю співпадає з концепцією фінансової звітності і передбачає принцип співставлення вигод, отриманих від використання інформації управлінської звітності з витратами на її створення з урахуванням постійного покращення її якості;

— важливим методом форматизації управлінської звітності є прийоми угруповання: *сортування* — зміна розташування записів таблиці залежно від параметрів (за найменуванням реквізитів і типу сортування: за зростанням або спаданням) і *фільтрація* — спосіб відображення в таблиці записів, що відповідають певному зазначеному критерію фільтру (тобто діє вибірка);

— на побудову звітів управлінської звітності впливають підходи щодо вибору критеріїв і ознак включення інформації, зокрема: а) неструктурована (одновимірна) відомість дає можливість зменшити кількість ознак до мінімуму (одна ознака) в одній відомості, але збільшити загальну кількість відомостей; б) структурована (багатовимірна) відомість-відображає всі ознаки (обмежується числом граф) в одній загальній відомості;

— для розробки ефективної системи управлінського обліку не достатньо лише програмного продукту Excel оскільки він не забезпечує вирішення всіх проблем, призводить до багаторазового дублювання при введенні інформації, помилок, несанкціонованої зміни інформації або помилкового використання застарілої інформації, натомість доцільним є використання програмних засобів, побудованих за принципом Business Intelligence VI-технологій, які мають низку переваг, а саме: дозволяють провести глибокий і всеохоплюючий аналіз господарської діяльності підприємства, сформулювати звітні форми з високим рівнем інформативності та наочності.

Література

1. *Нагірська К. Є.* Наукова концепція управлінської звітності: системний підхід до побудови та розвитку // Зб.наукових праць ВНАУ. Серія:Економічні науки. — №1 (56). — 2012. — С. 78—86.

2. *Нападовська Л. В.* Управлінський облік: Підруч.для студ. вищ. навч. закл. —КНТЕУ, 2010. — 648 с.

3. *Нападовська Л. В.* Формування нової парадигми вітчизняної системи обліку // Економіка України. — 2003. — №7. — С. 37—44.

4. *Палій В.Ф.* Управленческая отчетность: внутрифирменная отчетность / В.Ф.Палій // Бухгалтерский учет. — 2003. — №13. — С. 62—64.

4. *Слободняк И. А.* Классификация бухгалтерской управленческой отчетности // Международный бухгалтерский учет. —2011. — №45. — С. 8—17.

5. *Слободняк И. А.* Системный подход к формированию информации бухгалтерской управленческой отчетности / И.А. Слободняк // Международный бухгалтерский учет. — 2011. —№29. —С. 31—39.

6. *Слободняк И. А.* Формирование бухгалтерской управленческой отчетности коммерческой организации: теория, методология, практика. Автореф. дис. на соиск.уч. степени д.э.н. (ФГБОУ ВПО «Байкальский гос. Ун-тет экономики и права,2012. — 28 с.

7. Управлінський облік / Д. Р. Хенсен, М. М. Моувен, Н. С. Еліас, Д. У. Сенков. Пер. з англ. 5-е вид. О. Григораша, О. Рабуховського, Н. Краснік та ін. Наук. ред. пер. Н. П. Краснік. — К. : Міленіум, 2002. — 974 с.

8. Каменська Т. О. Філософія складання фінансової звітності: як було та як буде // Бухгалтерський облік і аудит. — 2013. — № 2. — С. 3—7.

9. Югансон И. А. Управленческая отчетность: сущность и принципы формирования // Бухгалтерский учет. — 2008. — №5. — С.45—46.

10. Щирба Т. М. Концепція управлінського обліку в Україні // Інноваційна економіка. — 2012. — №3 (29). — С. 140—146.

11. Napadovska L. Towards a new paradigm of accounting// Towards Balanced Development: General Accounting Theory. Cracow University of Economics, Poland. 2005. — P. 137—147.

УДК 005.3

Одинцова Т. М.,

к.е.н., доцент, завідувача
кафедрою обліку і аудиту,

Севастопольський національний технічний університет

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА РОЛЬ КОНТРОЛІНГУ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗБАЛАНСОВАНОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Бухгалтерський облік як наукова дисципліна в останні десятиліття переживає етап переосмислення своєї ролі у формуванні інформаційного середовища сталого розвитку, що підтверджується значною кількістю досліджень зарубіжних і вітчизняних учених, присвячених питанням теорії обліку, його парадигм і концепцій. Серед наукових досліджень у цьому напрямку можна виділити розробки «Трьох хвиль» Р. К. Еліота, «Трьохрівневу модель забезпечення прозорості звітності» Р. Екклза, С. Діпіаза, «Новий облік для нової економіки» Б. Лева, «Структуру обліку інформаційного століття» Р.А. Хауелла та інших. У числі сучасних розробок українських учених: «інформологія» і «інтелектуальний облік» М. С. Пушкаря, «стратегічний екаунтинг» С. М. Деньги і Ю. А. Вериги, «подвійна інформаційна динаміка» Н. М. Малюги, «багатоцільовий» і «глобальний облік» С. Ф. Голова, «інституціональна теорія обліку» В. М. Жука, «науководослідні програми бухгалтерського обліку» С.Ф. Легенчука і ряд інших.

Особливої актуальності в умовах економіки знань набувають концепції сталого розвитку та балансування інтересів підприємства з інтересами зацікавлених осіб та інститутів. Відповідно змі-